

Or Het Raamwerk aan de slag met duurzame werkplek

Zo groen als gras

Je wilt als ondernemingsraad de werkplek verduurzamen, maar waar begin je? De or van Het Raamwerk in Noordwijkerhout, een zorginstelling voor mensen met een handicap, hield een enquête onder het personeel en maakte een actieplan voor gedragsverandering en concrete milieubesparingen. 'Laat niet onnodig een oplader aan een stopcontact hangen.'

Door Loek Kusiak

- FNV-project
- 15 deelnemende organisaties
- Medewerkers aan het denken gezet

Veel werknemers van Het Raamwerk, een instelling in de Zuid-Hollandse Bollenstreek waar 800 mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke handicap worden begeleid, deden (en doen) het thuis al: afval scheiden, zuinig met water en energie, zo min mogelijk chemische middelen gebruiken als er ook biologische alternatieven voorhanden zijn, niet de auto pakken als het met de fiets ook kan. Zo duurzaam mogelijk leven. Dat doet ook Maaïke van der Klugt, or-lid van Het Raamwerk en persoonlijk begeleider van cliënten. 'We hebben de plicht', zegt Van der Klugt, 'om zuinig te zijn op ons milieu, op de wereld waarin we leven, ook voor generaties na ons. Ik vond dat duurzaamheid in onze or-

ganisatie wel een hogere plek op de agenda verdiende. Dat het scheiden van afval bij Het Raamwerk onvoldoende leefde, vond ik zonde. Er was een tijd dat milieumaatregelen wel sterk leefden, maar daarna is het weer ingezakt.'

Maaïke van der Klugt is met collega en or-secretaris Mark Pebesma actief in de or-commissie voor VGWM (veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu) bij Raamwerk. Van der Klugt: 'Toen we hoorden van het project Duurzaam Werken van FNV Bondgenoten en AbvaKabo, dat speciaal gericht was op ondernemingsraden hebben, we ons spontaan aangemeld. Het was dé kans om het bewustzijn over milieu in de organisatie met maatregelen nieuw leven in te blazen.'

Pebesma: 'Binnen de voltallige or werd onmiddellijk erkend dat duurzaamheid een thema is waar de medezeggenschap zich sterk voor moet maken. De facilitaire dienst van Raamwerk die met leveranciers contracten afsluit, was ook meteen bereid om mee te denken.'

Grote besparingen

Het Raamwerk was een van de 15 deelnemende bedrijven en/of instellingen waar in het kader van het FNV-project samen met or en werknemers gekeken is naar instrumenten om de werkomgeving duurzamer te maken. Geen onbelangrijke zaak, want het Nederlandse energieverbruik komt voor 70

procent voor rekening van bedrijven. 'Hoevel wij geen productiebedrijf zijn', zegt Pebesma, 'wisten we op voorhand dat er op kantoor, maar ook in woningen en recreatieruimten waar wij met cliënten werken grote besparingen zijn te realiseren.'

De or hield een enquête onder het personeel op de locaties in Noordwijkerhout en Katwijk en in de regio. In de enquête konden de medewerkers aangeven op welke punten, en in volgorde van importantie, de instelling duurzamer zou kunnen werken. Van der Klugt: 'Uit de 160 reacties kwamen vier zaken duidelijk naar voren: energieverbruik, waterverbruik, papierverbruik, afvalscheiding. Maar ook hergebruik en recycling van materialen en de inkoop van verantwoord geproduceerde voeding scoorden hoog op het wensenlijstje.' Verder kwamen er veel tips die weliswaar niet van vandaag op morgen te realiseren zijn, maar wel op termijn de moeite van het invoeren waard zijn: zuiniger omgaan met medicamenten, carpoolen in het woon-werkverkeer, de aanschaf van zonnepanelen en een elektronisch patiëntendossier wat bergen papier bespaart.

Gedragsverandering

De enquête bleek volgens de or-leden een trigger waardoor medewerkers aan het denken werden gezet over hun eigen gedrag. Van der Klugt: 'Veel tips voor besparingen bleken in het dagelijkse werk eenvoudig mee te nemen te zijn. Die heeft de or in een actieplan vastgelegd, met gedragsverandering als doel. Daarnaast formuleerde de or zelf initiatiefvoorstellen voor de bestuurder om de organisatie te vergroenen.'

Wat zijn zoal de maatregelen en initiatieven die bij Het Raamwerk bijdragen aan een duurzamere werkplek? 'Denk bijvoorbeeld aan dubbelzijdig kopiëren en het digitaal rondsturen van informatie', zegt Pebesma. 'De nieuwsbrieven van de or en van Het Raamwerk worden nu per mail verspreid in plaats van op papier. In een organisatie als de onze levert papierzuinigheid een enorme besparing op. Dozen en verpakkingen worden zoveel mogelijk hergebruikt en ook oude ordners worden verzameld en hergebruikt.' Handschoenen voor de verzorging

Tips voor een duurzame werkplek

- Hou een enquête onder het personeel en probeer de bestuurder mee te krijgen
- Maak duurzaamheid niet tot iets bijzonders, het hoort bij het normale werk
- Doe de werkplekcheck
- Begin niet te groot, kleine maatregelen spreken het meest aan
- Hou het luchtig, stel je niet belerend op
- Reken uit wat besparingen opleveren

Bron: FNV-Inspiratieboek Duurzaam

Maaïke van der Klugt en Mark Pebesma.

van cliënten worden alleen nog in grootverpakking aangeleverd. En kopieerpapier bij Het Raamwerk moet voortaan een milieukeurmerk hebben.

Van der Klugt: 'We zien dat medewerkers veel alerter zijn op onnodig energiegebruik door het licht uit te doen. Computers worden uitgezet in plaats van dag en nacht stand-by te staan. Scootmobiel en rolstoelen die op stroom werken, en waarvan er bij ons behoorlijk wat in omloop zijn, moet je niet onnodig lang aan het stopcontact laten hangen. En zet de verwarming lager in ruimtes waar geen mensen zijn. We stimuleren aanschaf van energiezuinige lampen en huishoudelijke apparaten met het energiezuinige A-label. De organisatie voerde op dit punt al beleid, maar het kan geen kwaad als de or dat nog eens onder de aandacht brengt. Door de kracht van de herhaling groeit het bewustzijn om groener te handelen en te beslissen.'

Inzamelen

Een ander doel van de or is groene stroom. 'We hebben nu verschillende energiecontracten vanwege de vele woon- en zorglocaties van Het Raamwerk', zegt Pebesma. 'Financieel is dat allerm minst voordelig. De or wil zich er hard voor maken om één contract af te sluiten voor duurzame energie, waardoor we ook geld kunnen besparen.' 'Ook in het scheiden van afval heeft de or-

ganisatie door het or-project voor duurzaamheid grote stappen gemaakt', vult Van der Klugt aan. 'Voorheen was de afvalscheiding onvoldoende, nonchalant, ook al omdat de gemeente gestopt was met het gescheiden ophalen van afval. Het papier lag bij de lege flessen en het gft bij het restafval - dat soort dingen. Dat gaat nu stukken beter. Cliënten en medewerkers lopen

iedere week met een grote kar over het terrein van de instelling om papier, glas en plastic in te zamelen. Er zijn nu extra containers voor geschei-

den inzameling en cliënten die zelfstandig wonen krijgen begeleiding bij de afvalinzameling.'

Met iedere maand een nieuwe milieutip, zoals 'Hang je telefoon niet altijd aan je oplader' probeert de or het bewustzijn over duurzaamheid wakker te houden. Trots is de or op de investering die gedaan is in de aanschaf van acht regentonnen bij enkele gebouwen van Het Raamwerk. Regenwater komt niet meer in het riool terecht maar wordt gebruikt om te sproeien en om verdroging van de bodem tegen te gaan. Zo wordt de natuurlijke kringloop een handje geholpen.

Effectieve stapjes

Bij de nieuwbouw van woontorens in Katwijk heeft de organisatie gekozen voor warmte-koude-opslag, een methode om

energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem. De techniek wordt gebruikt om gebouwen 's zomers en in de winter te verwarmen. 'Voor toekomstige nieuwbouw,' luidt het pleidooi van de or-leden, 'zou de organisatie duurzaamheid van materialen en technieken als leidraad in de bouwplannen moeten meenemen. Een aantal huizen voor cliënten van onze instelling is verouderd en ze zijn ook niet allemaal ons eigendom. De keuze voor een nieuw, duurzaam gebouw is dan een ideale springplank om je verder als groene zorgorganisatie te profileren.'

Met het zetten van kleine, effectieve stapjes naar verduurzaming van de werkomgeving heeft de or bij Het Raamwerk aan herkenning bij de achterban gewonnen. Van der Klugt: 'We moeten wel duurzaamheid levend zien te houden en uitbouwen naar meer initiatieven voor duurzame maatregelen, zonder overigens het personeel, dat bezig is met patiëntenzorg, te overvragen.'

Terugblikkend concluderen de or-leden dat de medezeggenschap méér kan aanzwengelen dan soms voor mogelijk wordt gehouden. Van der Klugt: 'Heel motiverend om te zien hoe duurzaamheid gaat leven. Van iedere maatregel die aanslaat, hoe klein ook, moet je genieten. Ook wat dat betreft is duurzaamheid bevorderen een aanrader.'

En met een blik op de toekomst zegt Pebesma: 'Nieuwe werknemers aantrekken is in de gehandicaptenzorg moeilijk. Dan zou het wel een mooi uithangbord zijn als je jezelf kunt presenteren als duurzaam werkende instelling. Jongeren zijn er trots op om bij zo'n organisatie te werken. Daar hebben we nu de basis voor gelegd.'

'Door de kracht van de herhaling groeit het bewustzijn'

Dag van de Duurzaamheid

11 november 2011 is de Dag van de Duurzaamheid. Initiatiefnemer is Urgenda, een onafhankelijke stichting die Nederland samen met anderen sneller duurzaam, schoner en prettiger leefbaar wil maken. Bedrijven, particulieren, organisaties en scholen worden op 11 november uitgenodigd een duurzame activiteit te organiseren. Duurzaamheid staat ook bij steeds meer ondernemingsraden op de agenda. FNV Bondgenoten en ABVAKABO hebben in 2010 met een speciaal project ondernemingsraden gestimuleerd tot initiatieven rondom duurzaam werken.